

İNSAN, EĞİTİM VE MANEVİYAT

Editör

Prof. Dr. Hammet ARSLAN

İNSAN, EĞİTİM VE MANEVİYAT

Editör

Prof. Dr. Hammet ARSLAN

Yazarlar

Fatma ULU - Mehmet ŞANVER - Eyyup Serkan ÖNCEL- KADİR KOÇ - İsmail Hakkı GÖKSOY

E-ISBN: 978-625-382-172-2

DOI: 10.54637/vizetek.9786253821722

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap elektronik ortamda yayımlanmaktadır.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Koordinatörü: Seda AYĞÜN

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Ahmet TUNÇDEMİR

Baskı: Ankara | Aralık, 2025

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

Elektronik Yayın Formatı: PDF

Elektronik Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetkyayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

İNSAN, EĞİTİM VE MANEVİYAT

Editör

Prof. Dr. Hammet ARSLAN

Ankara, 2025

ÖN SÖZ

İnsan, Eğitim ve Maneviyat başlıklı bu kitapta aklın bilgiyle, kalbin değerlerle, ruhun ise anlamla bütünleşmesi üzerinde durulmaktadır. İnsan, yalnızca biyolojik bir varlık değil; aynı zamanda aklını kullanan, düşünen, sorgulayan, çıkarımlar yapan, hisseden, anlam arayan ve ilişkiler kuran bir canlıdır. Onu diğer canlılardan ayıran önemli özelliklerden biri, hayatın anlamını araması, çevresini tanımaya çalışması, kendini/varoluşunu sorgulayabilmesi ve yaşadıklarından ders çıkarabilmesidir. İnsan; sevinç, korku, umut, merak gibi duygularla iç dünyasını zenginleştirir ve bu zenginlik davranışlarına yansır. Zamanla karakteri, değerleri ve hedefleri şekillenir; böylece her insan kendi özgün hikâyesinin kahramanı olur. Dolayısıyla insanın hikâyesi, yalnızca biyolojik bir serüven değil; aynı zamanda anlam arayışının, değerlerin ve ilişkilerin dokuduğu bir yolculuktur.

İnsanın doğası, yalnızca akıl ve bilgiyle değil, duygular ve değerlerle de şekillenir. Sevgi, merhamet, adalet ve sorumluluk gibi kavramlar, onun içsel dünyasında kök salarak toplumsal yaşamı anlamlı kılar. Bu doğa, bireysel varoluş ile toplumsal bağların iç içe geçtiği bir dengeyi yansıtır; bu dengeyi korumak, hem kendini hem de çevresini daha iyi anmanın yoludur. İnsanın doğası, varlıkla yokluk arasındaki ince çizgide salınan bir sırdır. O, hem maddi dünyanın bir parçası hem de anlamın peşinde koşan bir bilinçtir. İnsan, kendi varlığını sorgulayan tek canlı olarak, hem kendine hem de evrene yönelttiği sorularla hakikatin kapısını aralar. Bu sorgulama, onun doğasında saklı olan özgürlüğün ve sorumluluğun tezahürüdür; çünkü insan, yalnızca var olan değil, aynı zamanda ne olması gerektiğini düşünen bir varlıktır.

İnsanın doğası, çelişkilerle örülüdür: akıl ile duygu, bireysellik ile toplumsallık, fanilik ile sonsuzluk arasında sürekli bir gerilim taşır. İnsanın özü, bu karşıtlıkların uyumunda değil, onların çatışmasında kendini gösterir. O, hem sınırlı bir beden hem de sınırsız bir hayal gücüdür; hem zamana bağlıdır hem de zamanın ötesine uzanma arzusunu içinde taşır. İnsanın doğası, bu yüzden, bitmeyen bir yolculuk olarak anlaşılmalıdır: kendini bilme, kendini aşma ve nihayetinde kendini anlamlandırma yolculuğu.

Öte yandan insan, sosyal/toplumsal bir varlık olduğu için çevresiyle sürekli etkileşim hâlinindedir. Mensup olunan aile, kurulan arkadaşlık ortamı, içinde yaşanılan kültürel normlar ve toplumsal/sosyal gelenekler insanın yaşam tarzını, düşünce biçimini ve hayata bakışını etkiler. İnsanın gelişimi, yalnız başına değil, çoğu zaman başkalarıyla kurduğu bağlar içinde gerçekleşir. Bu nedenle empati, saygı ve sorumluluk gibi değerler, insan olmanın temel taşları arasında yer alır. İnsanı anlamak, yalnızca bireysel bir uğraş değil; aynı zamanda ortak bir sorumluluktur. Çünkü insanın özü, başkalarıyla kurduğu bağlarda ve dünyaya kattığı anlamda şekillenir.

Eğitim, bireyin bilgi, beceri ve değerler kazanarak kendini geliştirmesini sağlayan uzun soluklu bir süreçtir. Okulda öğrenilen dersler bu sürecin önemli bir parçası olsa da eğitim sadece sınıfla sınırlı değildir; evde, sokakta, kitaplarda ve hayatın içinde devam eder. Eğitim, insanın düşünmeyi öğrenmesine, doğru kararlar vermesine ve sorunlara çözüm üretmesine yardımcı olur. Aynı zamanda bireyin kendine güvenini artırır ve hayatta daha sağlam adımlar atmasını sağlar. Eğitim, insanın kendini gerçekleştirme yolunda en güçlü araçlardan biridir. Bilgi, yalnızca zihni beslemez; aynı zamanda ruhu da aydınlatır. Gerçek eğitim, bireyi özgürleştiren, düşünmeye cesaretlendiren ve değerlerle yoğuran bir süreçtir.

Eğitimin en güçlü yönlerinden biri, toplumları dönüştürme gücüdür. Nitelikli eğitim alan bireyler, daha bilinçli bir toplumun oluşmasına katkı sunar; çünkü öğrenen insan, yalnızca kendisi için değil çevresi için de sorumluluk hisseder. Eğitim; adalet, eşitlik, üretkenlik ve eleştirel düşünce gibi kavramları destekleyerek ortak yaşam kalitesini yükseltir. Bu yüzden eğitim, hem bireysel bir ihtiyaç hem de toplumsal bir yatırımdır.

Eğitimin dönüştürücü gücü, insanın yalnızca bilgi edinmesini değil, aynı zamanda kendini yeniden inşa etmesini sağlar. Eğitim, bireyin zihninde yeni ufuklar açar; düşünme biçimlerini, değerlerini ve dünyaya bakışını dönüştürür. Bu süreçte insan, mevcut sınırlarını aşarak daha özgür, daha bilinçli ve daha sorumlu bir varlık hâline gelir. Eğitim, böylece bireyin kendi potansiyelini keşfetmesine ve onu hayata geçirmesine aracılık eder.

Toplumsal düzeyde ise eğitim, bir toplumun geleceğini şekillendiren en güçlü dinamiktir. Nesiller arası aktarımı mümkün kılar, kültürü canlı tutar ve yeniliklere kapı aralar. Eğitimin dönüştürücü gücü, bireyleri yalnızca meslek sahibi yapmakla sınırlı değildir; onları adalet, özgürlük ve ortak iyilik gibi değerlerle donatarak toplumsal dönüşümün öznesi hâline getirir. Bu nedenle eğitim, hem bireysel hem de kolektif anlamda bir yeniden doğuşun anahtarıdır.

Maneviyat, insanın iç dünyasıyla, değerleriyle ve yaşamın anlamıyla kurduğu derin bağıdır. O, görünmeyeni sezme, kalbin derinliklerinde saklı olanı duyma ve hayatı daha geniş bir perspektiften kavrama çabasıdır. Herkesin maneviyatı farklı biçimlerde ortaya çıkabilir; kimi için dua ve ibadetle, kimi için doğayla baş başa kalmakla, kimi için iyilik yapmakla güçlenir. Maneviyat, insanın zor zamanlarda dayanma gücünü artıran bir iç kaynak gibidir. İnsana umut verir, sabrı öğretir ve hayatın iniş çıkışları karşısında denge kurmasına yardımcı olur.

Ayrıca maneviyat, insanın vicdanını ve merhametini besleyen bir yön taşır. Kendini tanıma, hatalarla yüzleşme ve daha iyi bir insan olma isteği çoğu zaman maneviyatla güçlenir. Maneviyatı canlı olan birey, sadece “başarmak” için değil, “anamlı yaşamak” için de çaba gösterir. Bu da ilişkilerde daha anlayışlı, yaşamda daha ölçülü ve hedeflerde daha derin bir bakış açısı kazandırabilir.

Derin maneviyat, insanı hem kendi içsel hakikatine hem de evrensel değerlere yaklaştırır. O, bireyin gündelik yaşamın karmaşası içinde dinginlik bulmasını, varoluşun geçiciliğini kavramasını ve daha yüce bir anlamla bütünleşmesini sağlar. Maneviyatın derinliği, insanın ruhunu besleyen bir kaynak olarak, onu hem kendine hem de başkalarına karşı daha merhametli, daha bilinçli ve daha sorumlu kılar.

Maneviyatın derinliği, insanın kalbinde yankılanan görünmez bir ezgi gibidir; sessizdir ama her şeyden daha güçlüdür. Bu ezgi, gündelik hayatın gürültüsünü aşarak insanı kendi iç âlemine çağırır. Orada zamanın akışı yavaşlar, mekânın sınırları silinir ve kişi, varlığın özüne dokunur. Maneviyat, bir nehrin kaynağına doğru yürümek gibidir: her adımda daha saf, daha berrak bir hakikate yaklaşılr. Bu derinlik, insanın ruhunu göğe yükselten bir merdiven gibidir. Her basamak, dünyevi kaygılardan arınmayı ve daha yüce bir anlamla buluşmayı temsil eder. Maneviyat, yalnızca bireyin kendi içsel yolculuğu değil; aynı zamanda evrenle kurduğu görünmez bağıdır. Bu bağ, insanı sonsuzluğun kapısına götürür ve ona, varlığın sırlarını sezme imkânı verir. Böylece maneviyatın derinliği, insanı hem kendi hakikatine hem de ilahi olanın sınırsız ufkuna taşır.

Kitabın birinci bölümünde Fatma Ulu, “Özel Gereksinimli Bireylerde Manevi Başa Çıkma Süreçleri” başlıklı yazısında özel gereksinimli bireylerde manevi başa çıkma süreçlerini çok boyutlu bir çerçevede ele almıştır. Bu manada kavramsal temeller, psikolojik ve sosyal belirleyiciler, olumlu ve olumsuz manevi başa çıkma biçimleri ve bireyin ruhsal işlevselliğine yansımaları ortaya konulmuştur. Manevi başa çıkmanın özel gereksinimli bireylerde neden daha kritik olduğu ve psikolojik danışma ile manevi bakım uygulamalarına ne tür katkılar sunduğu tartışılmıştır.

İkinci bölümde Mehmet Şanver, “Toplumsal ve Meslekî Ahlâk Sorunu Bağlamında Ahlâkî Değerler ve Eğitim” başlıklı yazısında bireysel, toplumsal ve meslekî hayatta karşılaşılan ahlâkî sorunları değerler eğitimi ve bireysel sorumluluk perspektifinden ele alarak, ahlâk temelli bir eğitim anlayışını tartışmaktadır. Çalışmada toplumsal ahlâkın bozulmasının nedenleri arasında bireysel açgözlülük ve haksız kazanç arzusu gibi dürtülerle dikkat çekilmiştir.

Eserin üçüncü bölümünde Eyyup Serkan Öncel, “Din Eğitiminde Yapay Zekâ” başlıklı çalışmada geleneksel din eğitimi anlayışı ile yapay zekânın yenilikçi yönlerini bir arada ele alarak, bu iki alan arasındaki bağlantıyı çok yönlü bir perspektiften incelemeye gayret etmiştir. Bu bağlamda, çalışmaya temel oluşturması açısından ilk olarak din eğitiminin kuramsal temelleri üzerinde durmuştur. Yapay zekanın anlamı ve kavramsal gelişimine değindikten sonra din eğitiminde yapay zekanın kullanım alanlarına odaklanılmıştır. Son olarak da etik ve pedagojik sınırlıklara temas edilmiş, geleceğe dair perspektifler sunulmuştur.

Dördüncü bölümde İsmail Hakkı Göksoy, “Güneydoğu Asya’daki Müslüman Ülke ve Toplamların Geleneksel ve Modern Dinî Eğitim Kurumları” başlıklı çalışmada dünyada en kalabalık Müslüman nüfusa sahip ülke olan Endonezya’dan başlayarak Malezya, Bruney, Singapur,

Tayland ve Filipinler'deki Müslüman toplumların geleneksel ve modern dini eğitim kurumlarını önemli özellikleriyle ortaya koymaya çalışmıştır

Kitabın son bölümünde ise Kadir Koç, "Karahanlı Türkçesi Dönemi Kur'an Tercümelerinden Rylands Nüshasında Söz Dizimi: Talâk Suresi Örneği" başlıklı yazısında Karahanlı Türkçesinin en önemli dil miraslarından olan İlk Kur'an Tercümesi Rylands Nüshası'nın satır altı tercüme tekniğini Talâk Suresi örneği üzerinden değerlendirmeye çalışmıştır. Elde edilen veriler ışığında, Türkiye Türkçesinin söz dizimi ile müstensihin Arapçadan aktarımı arasındaki farklılıklar incelenmiştir.

Bu kitap, insanın kendini tanıma çabasını, içsel potansiyelini ve toplumsal bağlarını yeniden düşünmeye atılan bir adım mahiyetindedir. Okuyucu insanın çok katmanlı doğasına dikkat kesilmeye ve onun derinliklerinde saklı olan hakikati keşfetmeye çalışacaktır. İnsanın doğal ve sosyal yapısı, eğitimin dönüştürücü gücü ve maneviyatın birey üzerindeki derin etkilerine yoğunlaşan bu kitabın akademik dünya için kıymetli bir kaynak, okuyucular için yararlı bir eser olmasını dilerim.

Prof. Dr. Hammet ARSLAN

Editör

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

"Özel Gereksinimli Bireylerde Manevi Başa Çıkma Süreçleri"	1
<i>FATMA ULU</i>	

2. BÖLÜM

"Toplumsal ve Meslekî Ahlâk Sorunu Bağlamında Ahlâkî Değerler ve Eğitim"	17
<i>Mehmet ŞANVER</i>	

3. BÖLÜM

Din Eğitiminde Yapay Zekâ"	41
<i>Eyyup Serkan ÖNCEL</i>	

4. BÖLÜM

"Güneydoğu Asya'daki Müslüman Ülke ve Toplamların Geleneksel ve Modern Dinî Eğitim Kurumları"	65
<i>İsmail Hakkı GÖKSOY</i>	

5. BÖLÜM

"Karahanlı Türkçesi Dönemi Kur'an Tercümelerinden Rylands Nüshasında Söz Dizimi: Talâk Suresi Örneği"	104
<i>Kadir KOÇ</i>	